

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Žaloba na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku

Žaloba na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku jako nástroj soudní ochrany člena spolku před rozhodnutím orgánu spolku je tradiční součástí českého právního řádu a byla obsažena i v zákoně č. [83/1990](#) Sb., o sdružování občanů (dále také jen „zákon o sdružování občanů“). Přijetím zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále také jen „nový občanský zákoník“ či „NOZ“) však došlo k několika podstatným změnám v této oblasti, které do jisté míry změnily charakter dosavadního postupu v těchto situacích a uplatňování tohoto práva v praxi. Ambicí tohoto článku je jednak blíže představit současnou úpravu žaloby na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, stejně jako vybrané praktické aspekty a potenciálně problematické oblasti.



Stručné shrnutí vývoje právní úpravy žaloby na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku (občanského sdružení)

Žaloba na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku patří mezi určovací žaloby, a jak již bylo uvedeno výše, jedná se pro český právní řád o tradiční způsob soudní ochrany člena spolku (respektive dříve občanského sdružení) před rozhodnutími orgánu spolku.

S ohledem na skutečnost, že proti právu člena na soudní ochranu před rozhodnutími orgánů spolku stojí v ústavní rovině garantovaná ochrana vnitřní autonomie spolku, která spočívá v převážné nemožnosti soudu zasahovat do činnosti spolku jiným způsobem, než který výslovně dovoluje zákon[1], bylo vždy k rozhodování o těchto žalobách ze strany obecných soudů přistupováno spíše individuálně a s důrazem na konkrétní okolnosti dané situace a nezřídka kdy byly tyto žaloby soudy věcně zamítány či odmítány z důvodu nesprávně formulovaného petitu.

Zákon o sdružování občanů upravoval tuto žalobu a podmínky, za nichž ji lze podat, v § 15 odst. 1, kde bylo uvedeno: „*Považuje-li člen sdružení rozhodnutí některého z jeho orgánů, proti němuž již nelze podle stanov podat opravný prostředek, za nezákonné nebo odporující stanovám, může do 30 dnů ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců od rozhodnutí požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami.*“

Z výše uvedeného lze tedy dovodit, že klíčovými podmínkami, které musely být splněny, bylo vyčerpání všech opravných prostředků, které umožňovaly stanovy občanského sdružení, a dále pak dodržení subjektivní či objektivní hmotněprávní lhůty k jejímu uplatnění, stejně jako judikaturou dovozená jednoznačná a vyžadovaná formulace petitu v takovém případě.

Vymezení žaloby na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku v novém občanském

zákoníku

Nový občanský zákoník se věnuje určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku v ustanoveních § 258 až 261; dílčím otázkám spadajícím do této obecnější kategorie však věnuje i zvláštní úpravu, jako tomu je například v případě § 242 NOZ.[2]

V § 258 NOZ je uvedeno následující: „Každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany, může navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami, pokud se neplatnosti nelze dovolat u orgánů spolku.“

Právo domáhat se určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku je tak vedle takovýmto rozhodnutím postiženého člena přiznáno i tomu, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany. Toto je jedna z podstatných změn, která do jisté míry v případě od postiženého člena odlišné osoby mající na takovém rozhodnutí zájem hodný právní ochrany v jisté podobě reflektuje kritérium naléhavého právního zájmu[3], jenž byl v případě žaloby na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu t. č. sdružení, jako tzv. zákonné určovací žaloby[4], vnímán jako v takové žalobě implicitně obsažený.

Totožně jako v úpravě obsažené v rámci zákona o sdružování občanů je pak vymezen požadavek na vyčerpání opravných prostředků v rámci spolku, byť je jinak formulován. Podle literatury[5], soudy zaujaly v rámci své rozhodovací praxe ještě za účinnosti zákona o sdružování občanů postoj, kdy soudní ochrana nastupuje až v momentě předchozího vyčerpání opravných prostředků v rámci spolku[6], což nový občanský zákoník převzal i pro speciální ustanovení v této oblasti, jak mj. dokazuje citované ustanovení § 242 NOZ v podobě možnosti podat žalobu až proti konečnému rozhodnutí o vyloučení člena dosaženého v rámci příslušných orgánů spolku.

Nově jsou pak vymezeny i subjektivní a objektivní lhůta uvedené v ustanovení § 259 NOZ, kdy právo dovolat se neplatnosti rozhodnutí zaniká do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od přijetí rozhodnutí.

V § 261 NOZ pak nově přistupuje nárok člena na přiměřené zadostiučinění, a to v případě, kdy spolek porušil základní členské právo člena závažným způsobem. Toto obohacení právní úpravy a explicitní vymezení takového možného nároku člena spolku lze vnímat, s ohledem na často vážné následky rozhodnutí orgánu spolku pro daného člena, jako krok správným směrem.

Kritérium závažných právních následků

Jak již bylo avizováno výše, jednou z klíčových změn právní úpravy je zavedení kritéria závažných právních následků rozhodnutí orgánu spolku, aby mohlo dojít k určení neplatnosti takového rozhodnutí soudem. Tato změna do jisté míry také dále potvrzuje judikaturou zaujaté pojetí, že žaloba na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu t. č. sdružení již v sobě jako taková alespoň pro prvotní posouzení obsahovala naléhavý právní zájem, a to mj. proto, že se jednalo o jedinou možnost soudní ochrany členů před takovými rozhodnutími.

Dle úpravy obsažené v rámci § 260 NOZ soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit. Neplatnost rozhodnutí nebude vyslovena ani tehdy, bylo-li by vyslovením neplatnosti napadeného rozhodnutí orgánu spolku podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.

V případě vymezení závažných právních následků, obdobně jako tomu je například u kritéria naléhavého právního zájmu, se jedná o vymezení s výraznou mírou obecnosti. Uvedenou obecnost tohoto vymezení však nelze bez dalšího považovat jako negativum, a to zejména proto, že řadu těchto případů bude detailně posuzovat s ohledem na konkrétní okolnosti soud a bude zde tak značný

prostor pro vznik judikaturou vymezených následků rozhodnutí orgánů spolků, jež mohou být považovány za tyto závažné právní následky.

Žaloba na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku a advokátní tarif

Z praktických aspektů považuji za vhodné zmínit rovněž i způsob stanovení výše odměny dle advokátního tarifu, tedy vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb. (dále také jen „**advokátní tarif**“) ve spolkových věcech.

Žaloby na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku by mohly teoreticky spadat pod režim § 9 odst. 1, 3 i 4 advokátního tarifu, kdy výchozí tarifní hodnota dle odst. 1 tohoto paragrafu je 10.000,- Kč, dle odst. 3 pak 35.000,- Kč, respektive 50.000,- Kč dle odst. 4 citovaného ustanovení. Zejména díky judikatuře[7] byly odstraněny pochybnosti, zda se jedná o žaloby dle části páté občanského soudního řádu či nikoliv, když bylo judikováno, že rozhodování orgánů t. č. občanského sdružení týkající se přiznání práva členovi není rozhodováním správního orgánu o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy[8] a soudní ochrany v těchto případech se proto lze dovolat jen v mezích ustanovení § 15 zákona o sdružování občanů, dnes tedy § 258 NOZ. Díky tomuto odpadla varianta uvedená v § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu.

Ne zcela jasné však již musí být, zda se při určení tarifní hodnoty postupuje dle § 9 odst. 1, odst. 3 písm. a), popř. b), anebo popř. i podle § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu.

I v rámci rozhodovací praxe soudů se přístup k této otázce liší, kdy zpravidla je rozhodnuto o nákladech řízení dle § 9 odst. 1 anebo § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu.

Další otázkou v této věci je výše výchozí tarifní hodnoty, kdy často ani jedna z výše uvedených částek a následná hodnota jednotlivých úkonů v této věci v řadě případů zcela zjevně neodpovídá závažnosti a praktické důležitosti jednotlivých sporů a významu napadených rozhodnutí orgánů spolku, kdy se často může jednat o hodnotu v řádech milionů korun, např. u závažných otázek u spolků s celostátní působností (zjevné to je tím spíše, zohledníme-li postup dle § 9 odst. 1, kdy je hodnota výchozí tarifní hodnoty 10.000,- Kč a jednotlivého úkonu tak 1.500,- Kč). Smluvní odměny za právní zastoupení pak často mohou řádově převyšovat tarifní hodnotu a ani v případě úspěchu ve věci nelze počítat s adekvátním pokrytím nákladů účastníka sporu. Je proto nutné konstatovat, že se jedná o zásadně nevyhovující stav odtržený od praxe a tato oblast advokátního tarifu by tak měla být v každém případě revidována a novelizována takovým způsobem, který adekvátně zohlední reálnou situaci v této oblasti, případně poskytne soudům širší míru diskrece, jak v konkrétních případech výši odměny stanovit.

Závěr

Žaloby na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku jako nástroj ochrany členů jsou důležitou součástí spolkové samosprávy a v odůvodněných případech vhodným základem pro ingerenci soudů do jinak ústavně zaručené autonomie spolků. V zájmu kultivace právního prostředí a zvýšení právního povědomí mezi spolky, kdy v mnohých případech jsou vydávána rozhodnutí postrádající oporu ve stanovách spolku či která jsou v rozporu s donucujícími ustanoveními zákonů, je pak dle mého názoru namístě aktivní přístup soudů k této problematice a raději nižší míra nastavení filtru pro odmítnutí přezkumu.

I přes některé nejasnosti v rámci právní úpravy lze považovat prostor soudu pro zvážení, jak závažné jsou následky rozhodnutí orgánu spolku pro člena a jejich případný vliv na ochranu práv třetích osob nabytých v dobré víře za dle všeho jedinou možnou cestou, jak reagovat. Na soudy je však tímto uvalen požadavek flexibilního rozhodování a pečlivého zvážení každé takové situace, což často není,

například v případech sporů v rámci sportovních svazů či klubů, vůbec jednoduché a snadné.

Až další rozhodovací praxe soudů pomůže blíže vymezení nově zavedené pojmy závažné právní následky, přiměřené zadostiučinění a podobně. Z mého pohledu by byl vhodný aktivnější přístup soudů v této oblasti a ve sporných případech raději přisvědčit názoru žalobce, že zde existují závažné právní následky, a celou věc proto projednat věcně.

Samostatnou kapitolou, kterou lze považovat za ne zcela vhodně a adekvátně nastavenou, je pak tarifní hodnota v této oblasti, a to nejen kvůli nejasnosti, dle kterého ustanovení určit její výchozí hodnotu, což v nejednom případě činí v praxi obtíže. Stávající úpravu nelze v žádném případě považovat za odpovídající významu sporů v této oblasti a jejich důsledků pro žalobce i žalovaného. Můžeme tak jen doufat, že i v této oblasti dojde k revizi stávající úpravy zohledňující reálnou situaci a praktické požadavky dnešní doby.

Mgr. Ondřej Novák,
advokátní koncipient

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz



[1] Viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1043/2011.

[2] V tomto ustanovení je vymezena možnost vyloučeného člena spolku, jenž může do 3 měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku o svém vyloučení anebo do 3 měsíců ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejdéle však do jednoho roku ode dne, kdy byl po vydání rozhodnutí zánik jeho členství vyloučením zapsán do seznamu členů, navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti vyloučení, jinak toto právo zaniká.

[3] Obecná existence naléhavého právního zájmu jako podmínky, bez jejíhož splnění by obecně byla určovací žaloba soudem zamítnuta, je vymezena v rámci ustanovení § 80 písm. c) zák. č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu.

[4] Viz například rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1618/2006.

[5] Ronovská, K., Vitoul, V., Bílková, J. a kolektiv: Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014, str. 126.

[6] Například rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2306/2008, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1618/2006 či rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2304/2011.

[7] Viz například rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 28 Ca 91/94.

[8] Viz ustanovení § 244 odst. 2 občanského soudního řádu.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)